

ARCHEOLOGIENOTA

MEEUWEN-GRUITRODE – SOETEBEEK

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBEELLEN,
E. DIRIX, A. SYS, E. AUDENAERT
K. BOUCKAERT & E. KEERSMAEKERS

JANUARI 2018

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Meeuwen-Gruitrode – Soetebeek

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix,
Annelien Sys, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert & Emma Keersmaekers

Opdrachtgever

Notaris Bart Van Der Meersch
Oppitterkiezel 50
3690 Bree

Projectnummer

2018A5

Plaats en datum

Kortenaken, 18 januari 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018A5
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	8
2.2	<i>Toekomstige situatie.....</i>	10
3	Bureauonderzoek.....	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	12
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	19
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	20
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	26
4	Resultaten bureauonderzoek	27
4.1	<i>Algemeen</i>	27
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	27
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	27
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	28
5	Bibliografie	29
6	Figurenlijst.....	30
7	Plannenlijst.....	31

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

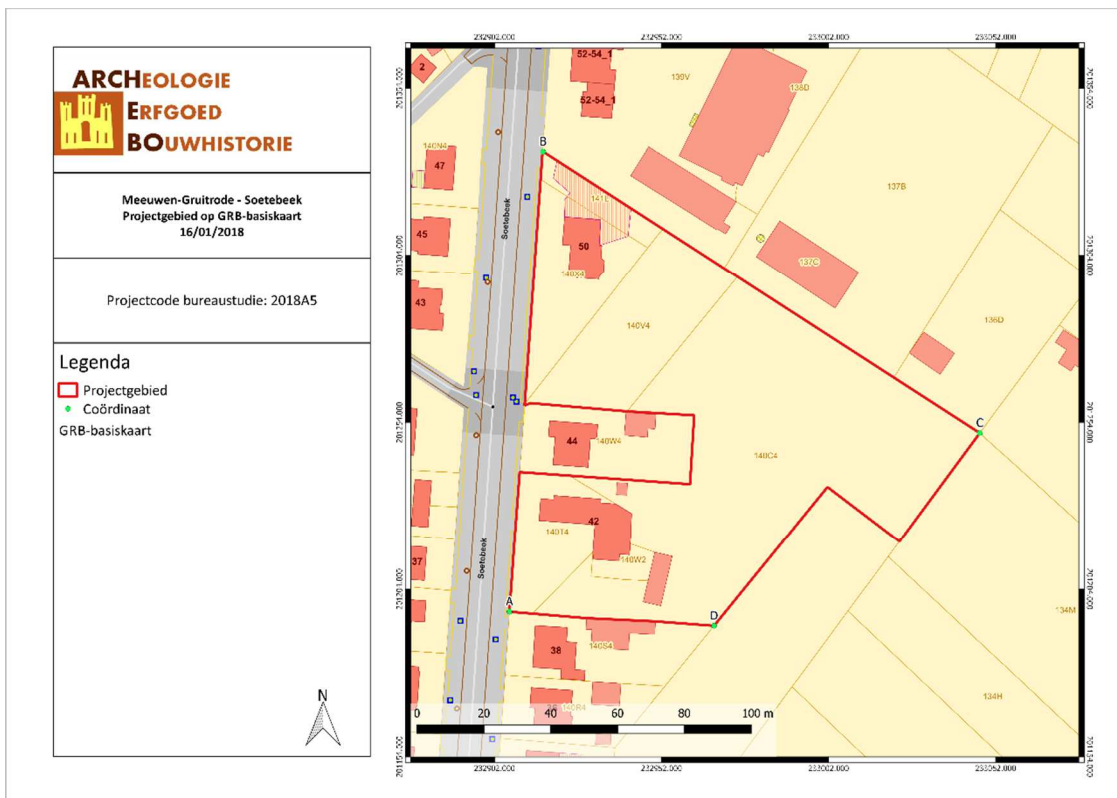
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Notaris Bart Van Der Meersch een archeologienota opgemaakt voor het verkavelen naar 17 loten.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerendeerfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in januari 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Notaris Bart Van Der Meersch, was Landmeter Houben. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

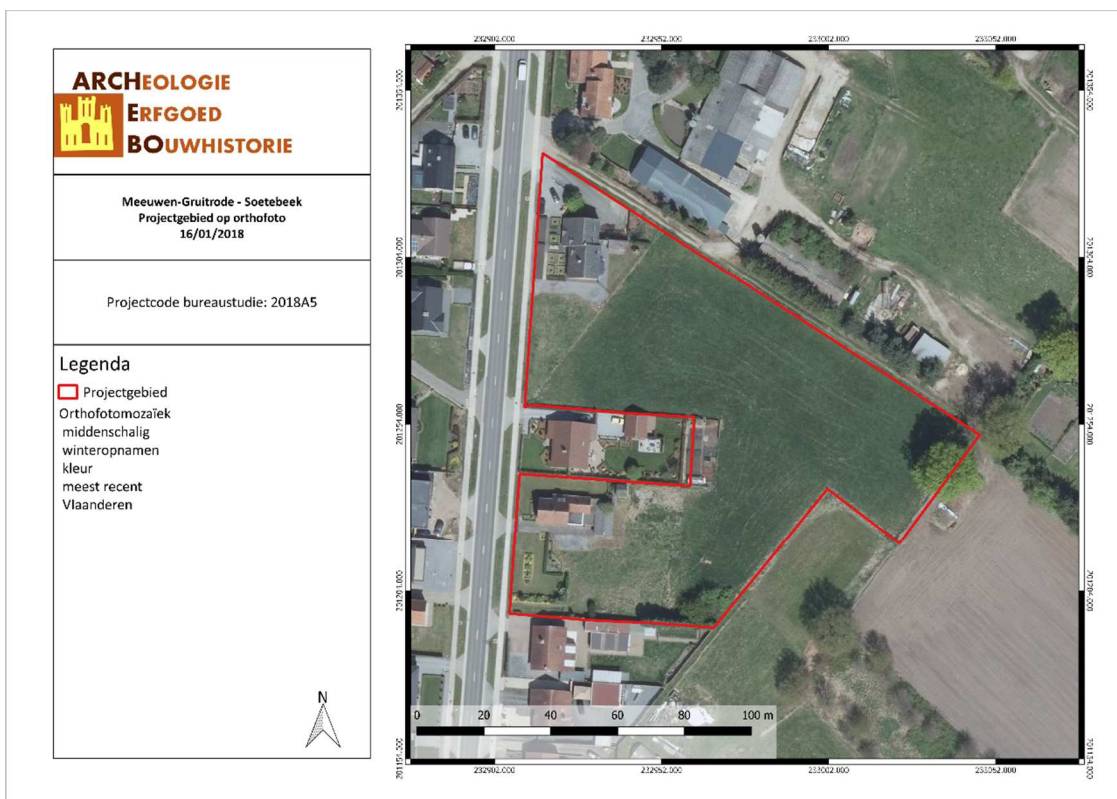
Administratieve fiche																									
Naam site:	Meeuwen-Gruitrode – Soetebeek																								
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem																								
Ligging:	Provincie Limburg, Meeuwen-Gruitrode, Soetebeek																								
Kadaster:	Gemeente Meeuwen-Gruitrode, afdeling 2, sectie A, nrs. 140c4, 140t4, 140v4, 140w2, 140x4																								
Coördinaten:	<table border="0"> <tr> <td>A</td> <td>X</td> <td>232906,457</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>201197,234</td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>X</td> <td>232915,777</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>201326,793</td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>X</td> <td>233047,228</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>201250,827</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>X</td> <td>232967,675</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Y</td> <td>201193,028</td> </tr> </table>	A	X	232906,457		Y	201197,234	B	X	232915,777		Y	201326,793	C	X	233047,228		Y	201250,827	D	X	232967,675		Y	201193,028
A	X	232906,457																							
	Y	201197,234																							
B	X	232915,777																							
	Y	201326,793																							
C	X	233047,228																							
	Y	201250,827																							
D	X	232967,675																							
	Y	201193,028																							
Opdrachtgever:	Notaris Bart Van Der Meersch Oppitterkiezel 50 3690 Bree																								
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba																								
Projectcode bureauonderzoek:	2018A5																								
Projectleiding:	Jan Claesen																								
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014																								
Bewaarplaats archief:	Notaris Bart Van Der Meersch																								
Grootte projectgebied:	Ca. 10 206 m ²																								
Uitvoeringsperiode:	Van 15/01/2018 tot 17/01/2018																								
Reden van de ingreep	Verkaveling																								
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.																								
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, Metaaltijden, ...																								

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

MESO/18/01/16/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

MESO/18/01/16/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van twee redenen. Ten eerste aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houden hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige woning mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog.

Ten tweede omwille dat de huidige eigenaar geen toestemming geeft dat er graafwerken mogen plaatsvinden.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het terrein bestaat uit grasland, tevens bevinden er zich ook woningen en tuinen.

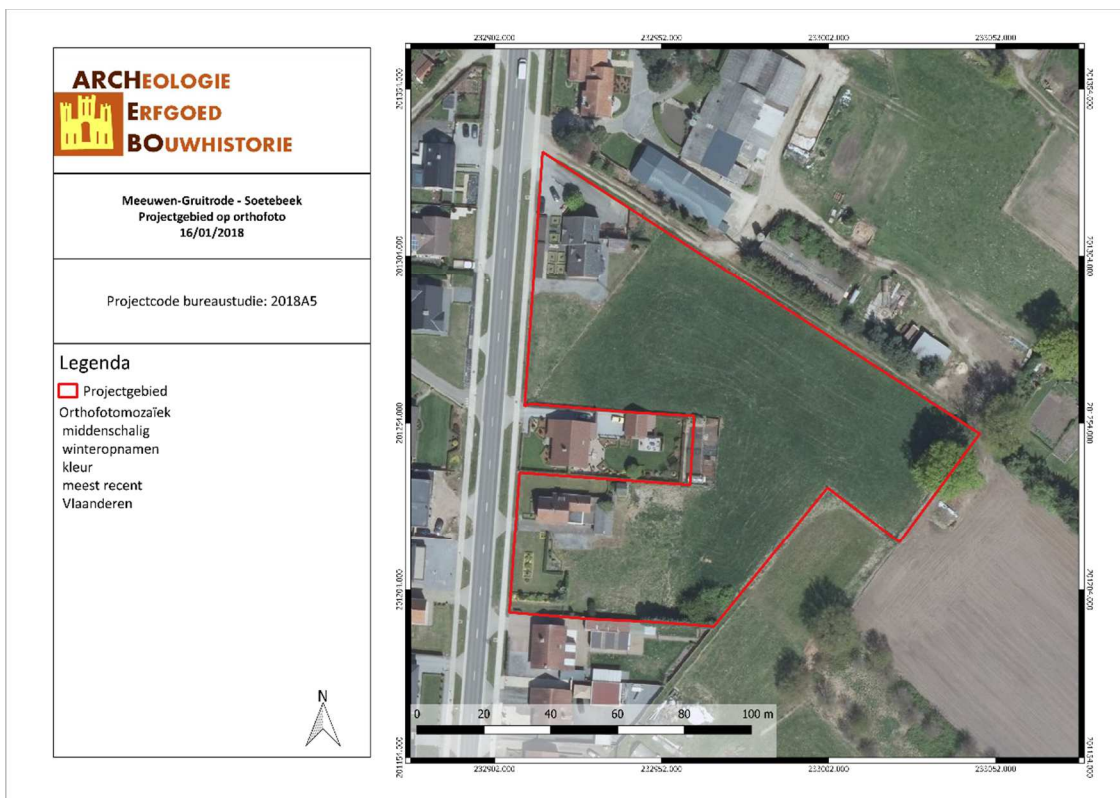
Figuur 4: Het onderzoeksgebied gezien vanuit W-O richting, links (Google Street View, 2009)

Figuur 5: Het onderzoeksgebied gezien vanaf W-O richting, midden (Google Street View, 2009)

Figuur 6: Het onderzoeksgebied gezien vanaf W-O richting, rechts (Google Street View, 2009)

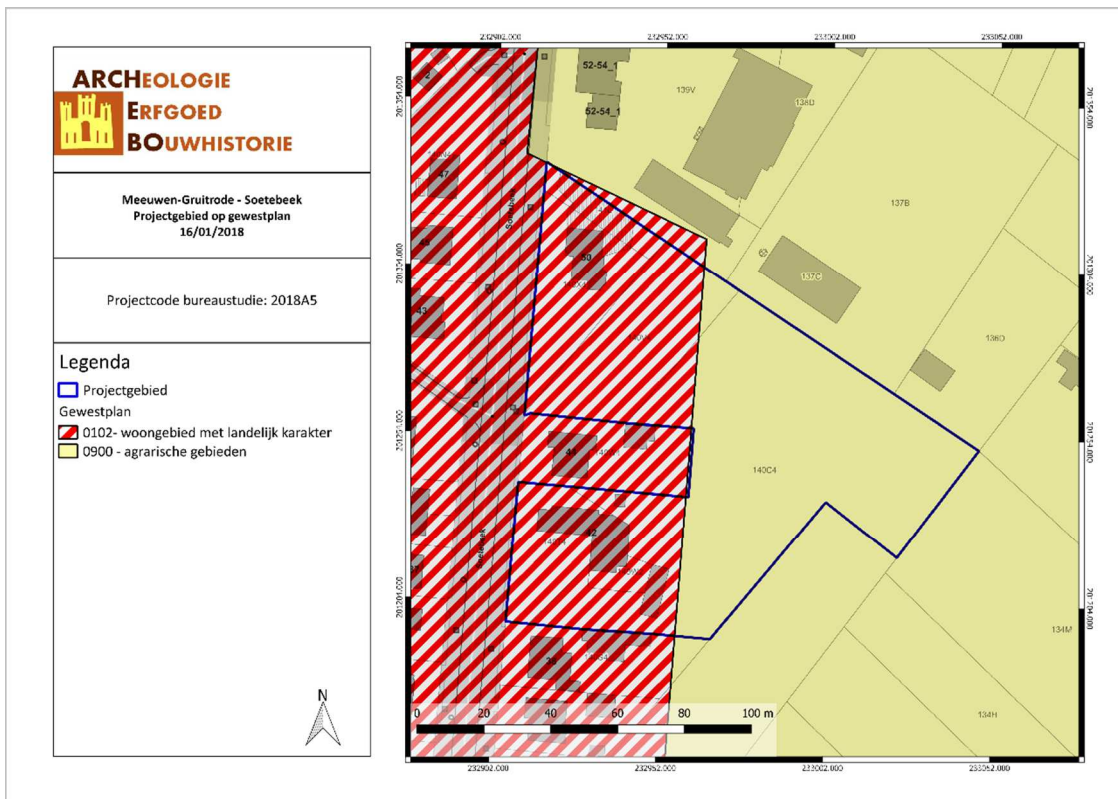

MESO/18/01/16/3 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

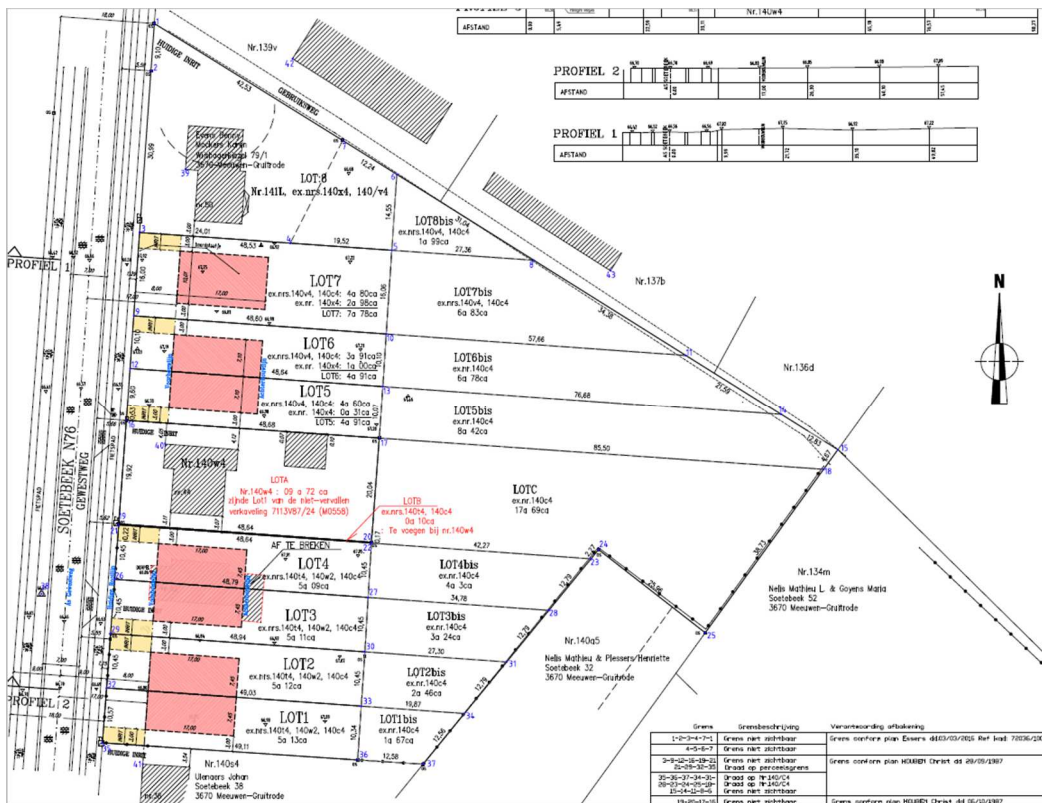
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De opdrachtgever wil dat het terrein wordt verkaveld in 17 loten. De 7 meest westelijk gelegen loten worden met een bouwzone voorzien, op het gewestplan worden zij ook aangegeven als woongebied met landelijk karakter . Op het meest noordelijke lot blijft de bestaande woning behouden. De overige 9 loten worden overgedragen naar agrarisch gebied.

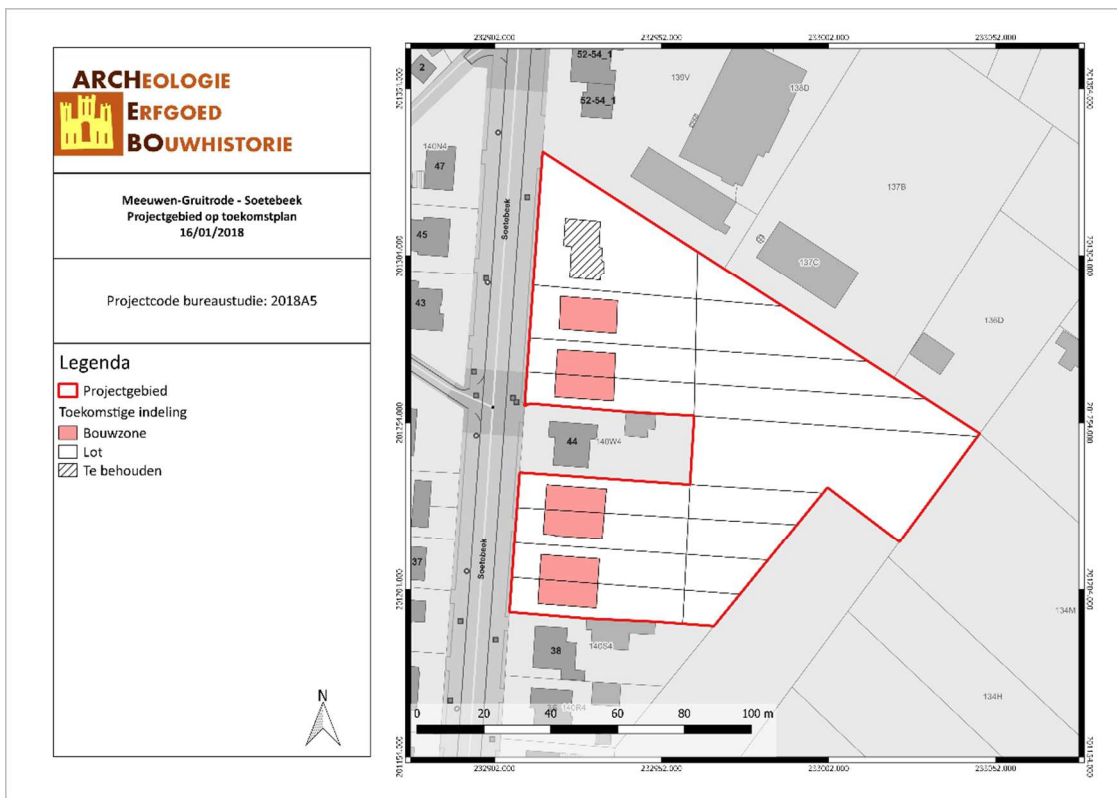

MESO/18/01/16/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (ARCHEBO bvba, 2018)

Figuur 9: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (Landmetersbureau Houben & Essers, 2018)

MESO/18/01/16/5 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

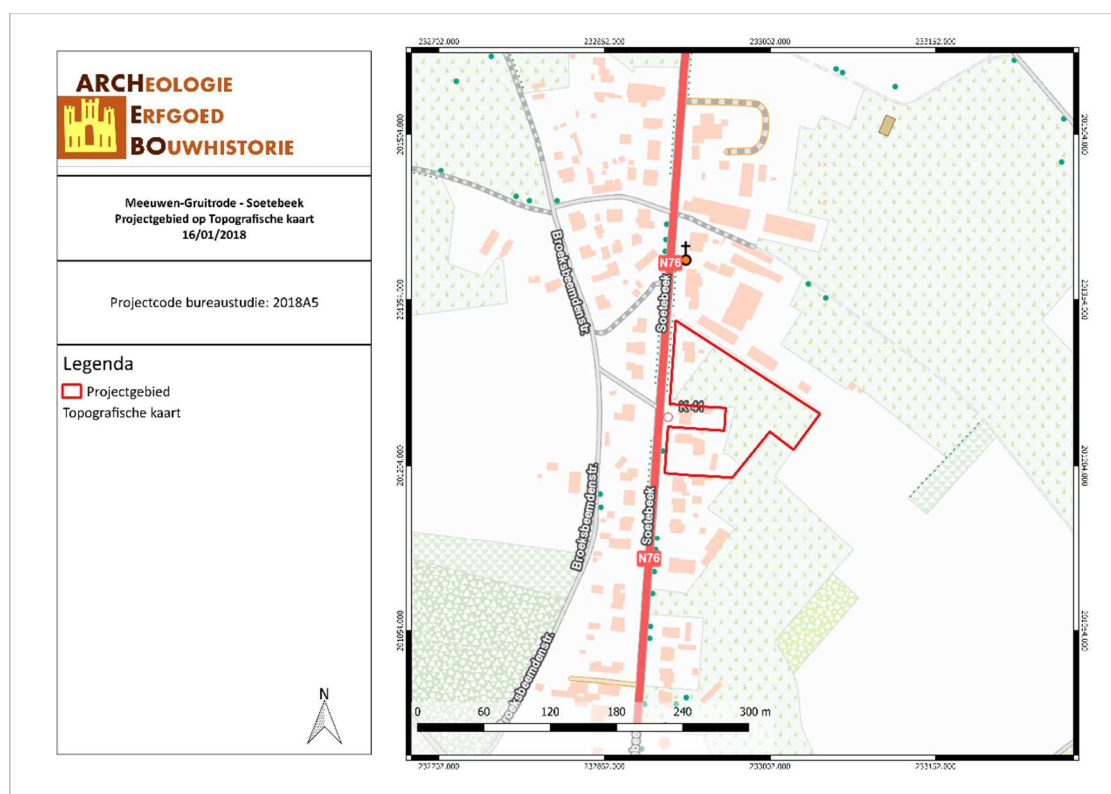
De gebruikte kaarten werden in georeferencierde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

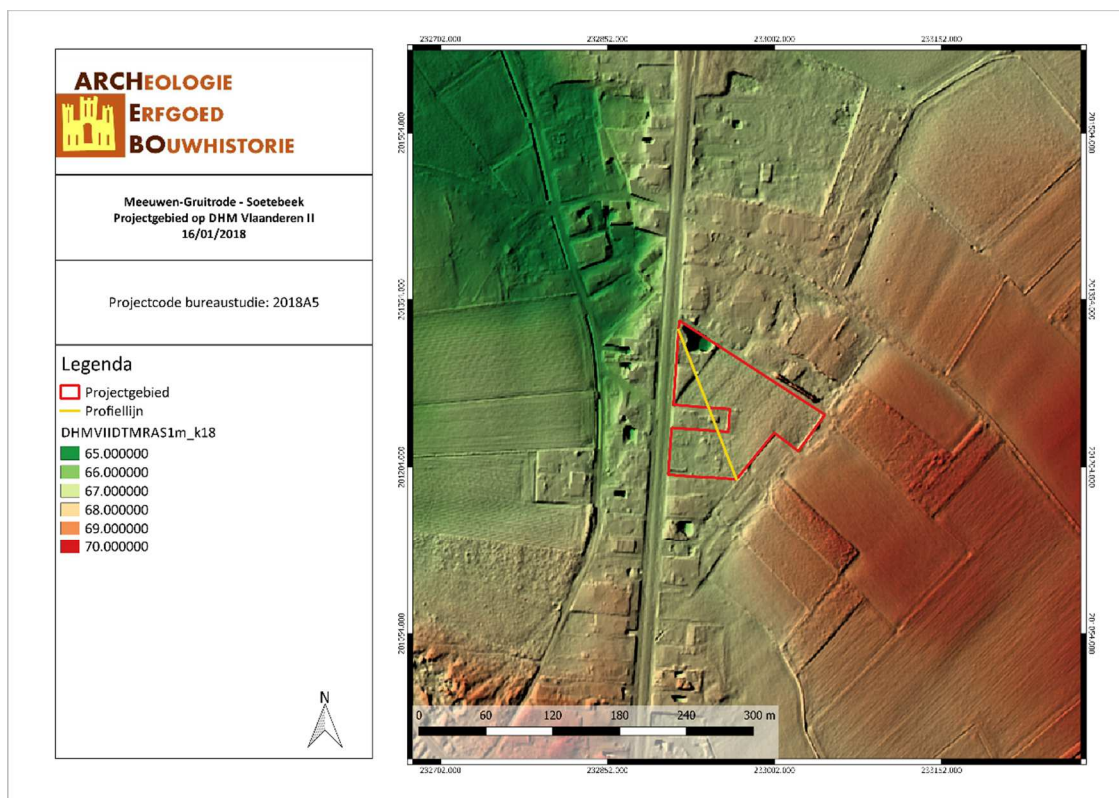
Het projectgebied ligt in de Provincie Limburg, namelijk de gemeente Meeuwen-Gruitrode. De gemeente ligt op de overgang tussen het Kempens Plateau en het Maasland.

Het projectgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 66,4 en 67,6 meter boven de zeespiegel.

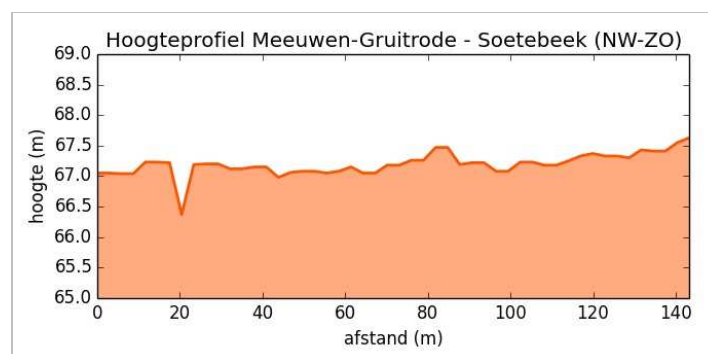
MESO/18/01/16/6 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).

MESO/18/01/16/7 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).

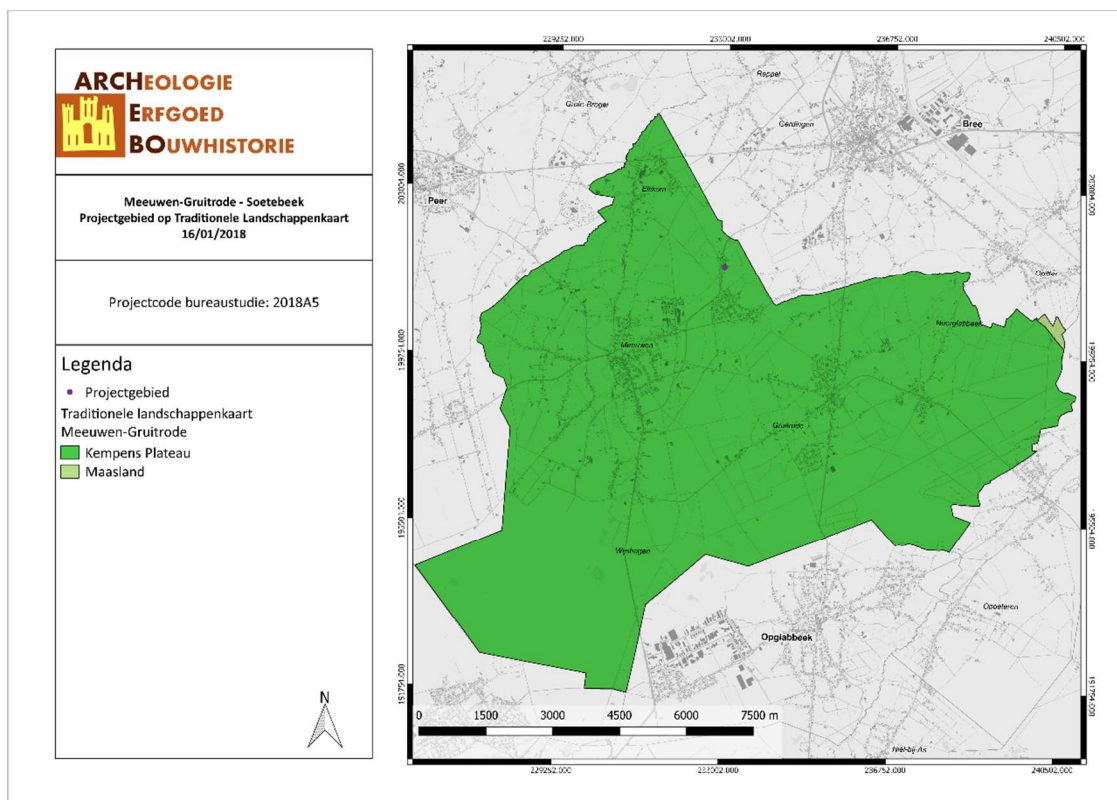

Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als Kempens Plateau.

MESO/18/01/18/8 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Meeuwen-Gruitrode aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Kasterlee. Deze bestaat uit bleekgroen tot bruin fijn zand met paarse klei-horizonten die licht glauconiethoudend en micahoudend zijn, met onderaan kleine zwarte silexkeitjes.¹

¹ Uitleg bij shapefiles DOV Vlaanderen, 2018

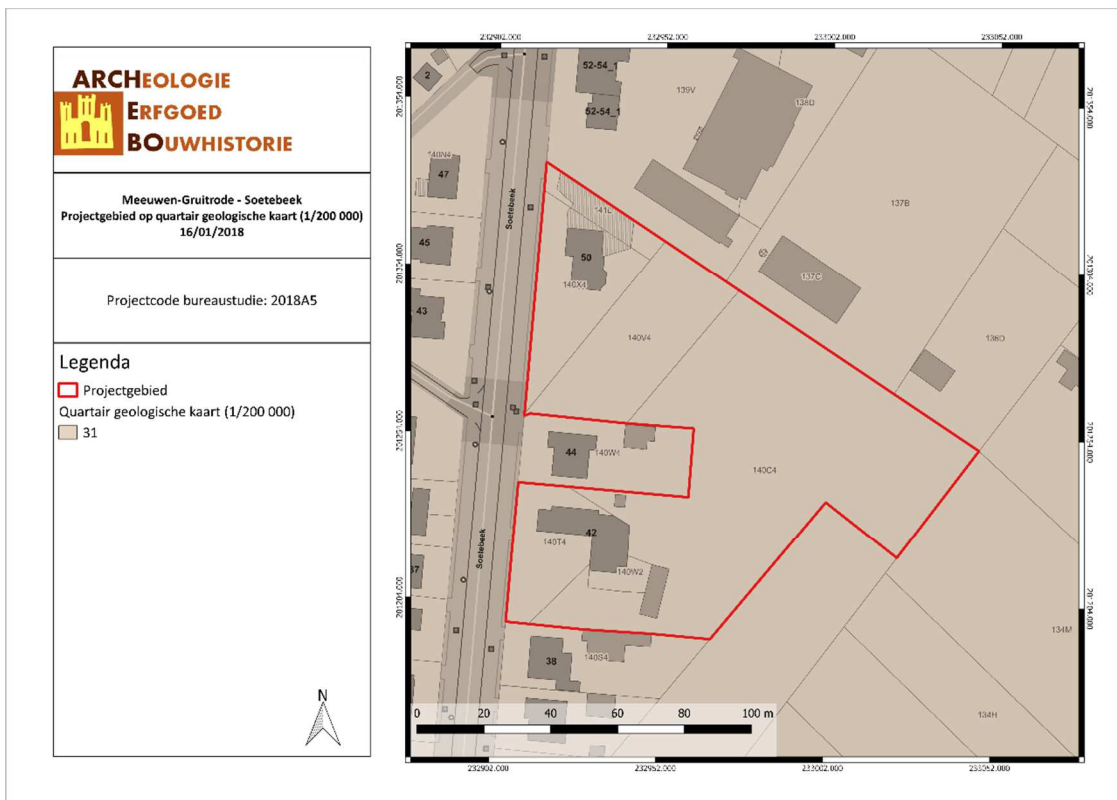

MESO/18/01/16/9 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018).

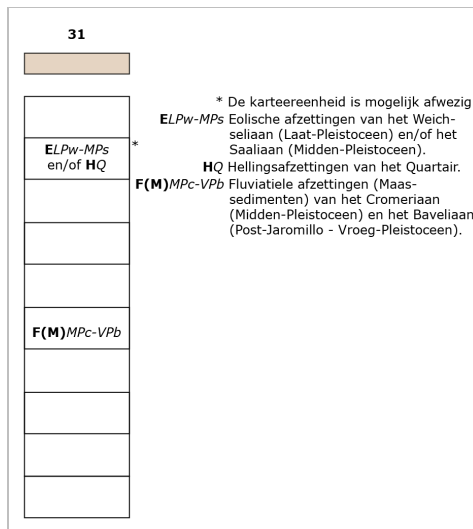
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 31. Onderaan bevinden zich fluviatiele afzettingen (Maassedimenten) uit het Cromberiaan en het Bavaliaan. Deze worden afgezet door eolische afzettingen uit het Weichseliaan en/of het Saaliaan.

MESO/18/01/16/10 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018).

Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2018).

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 1. Dit betekent dat er zich onderaan Maasafzettingen bevinden die afgedekt worden door Winterslag Zanden.

MESO/18/01/16/11 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

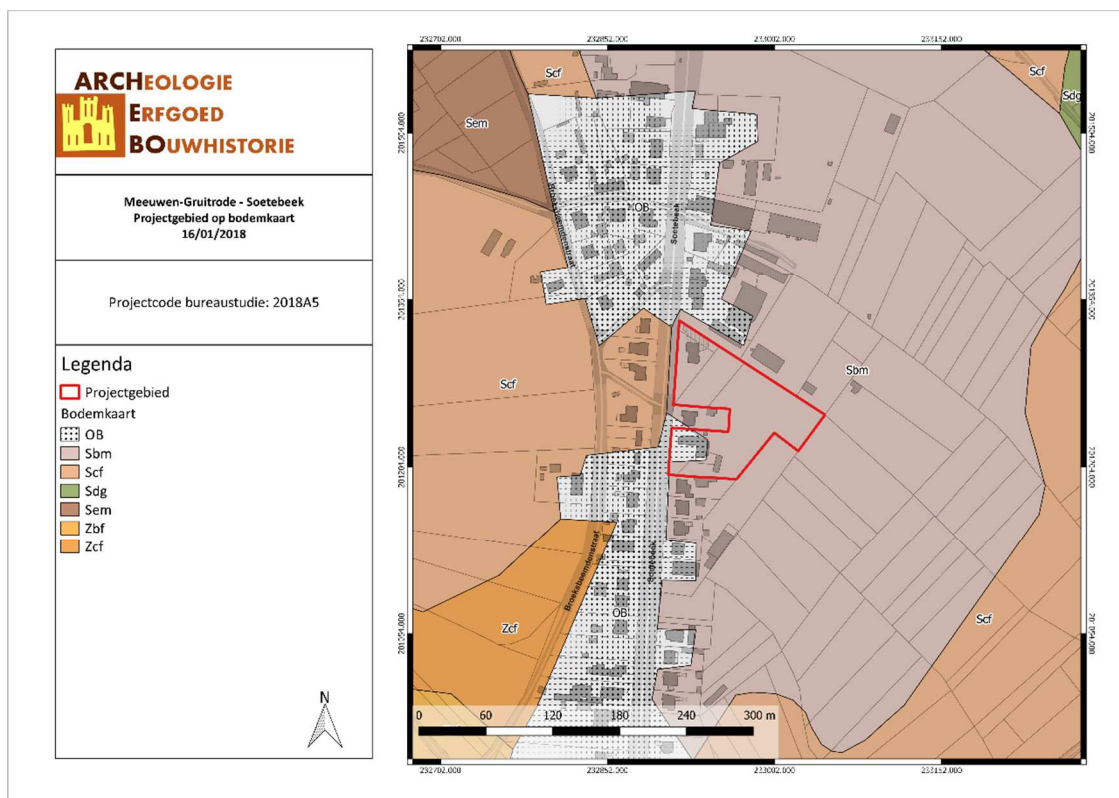
Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB en Sbm.² Dit betekent als volgt:

OB: onder bebouwing

Sbm: droge lemige zandgronden met diepe antropogene humus A-horizont.

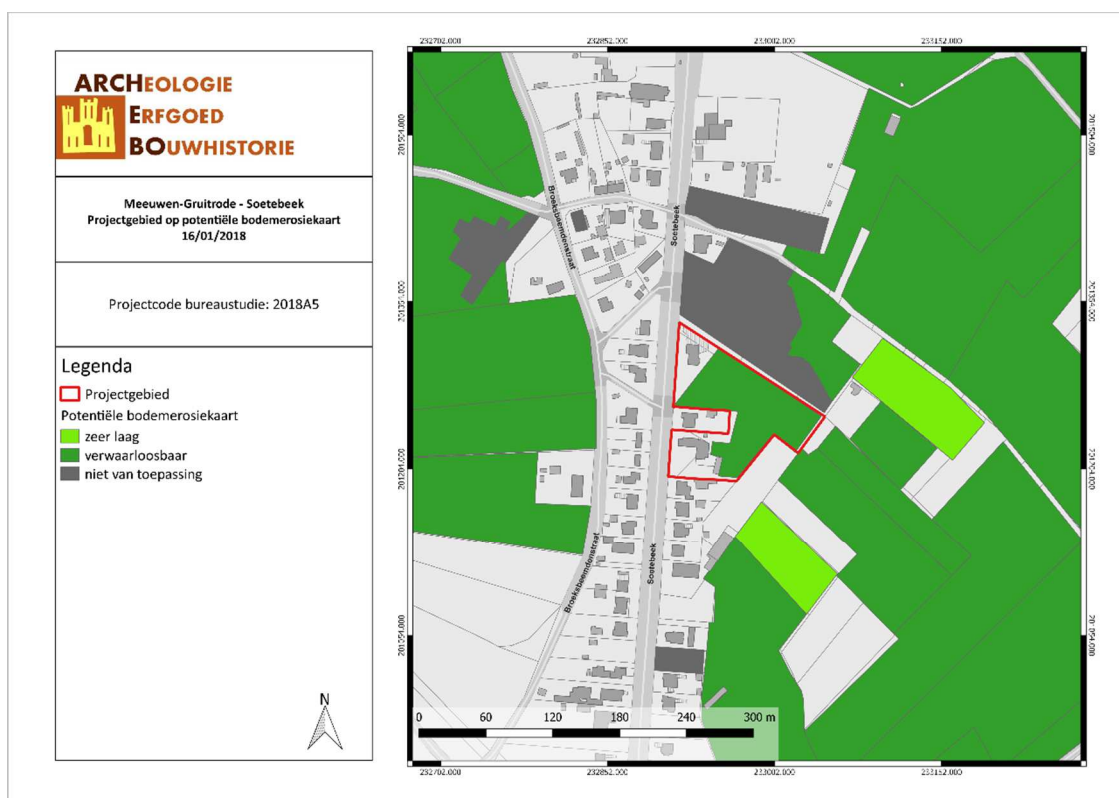
Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied als verwaarloosbaar gekarteerd. De potentiële erosie is ook in de directe omgeving verwaarloosbaar. Volgens de bodemgebruikkaart ligt het projectgebied voornamelijk in 'akkerbouw', maar ook binnen 'weiland' en is er 'andere bebouwing' aanwezig.

² E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000).

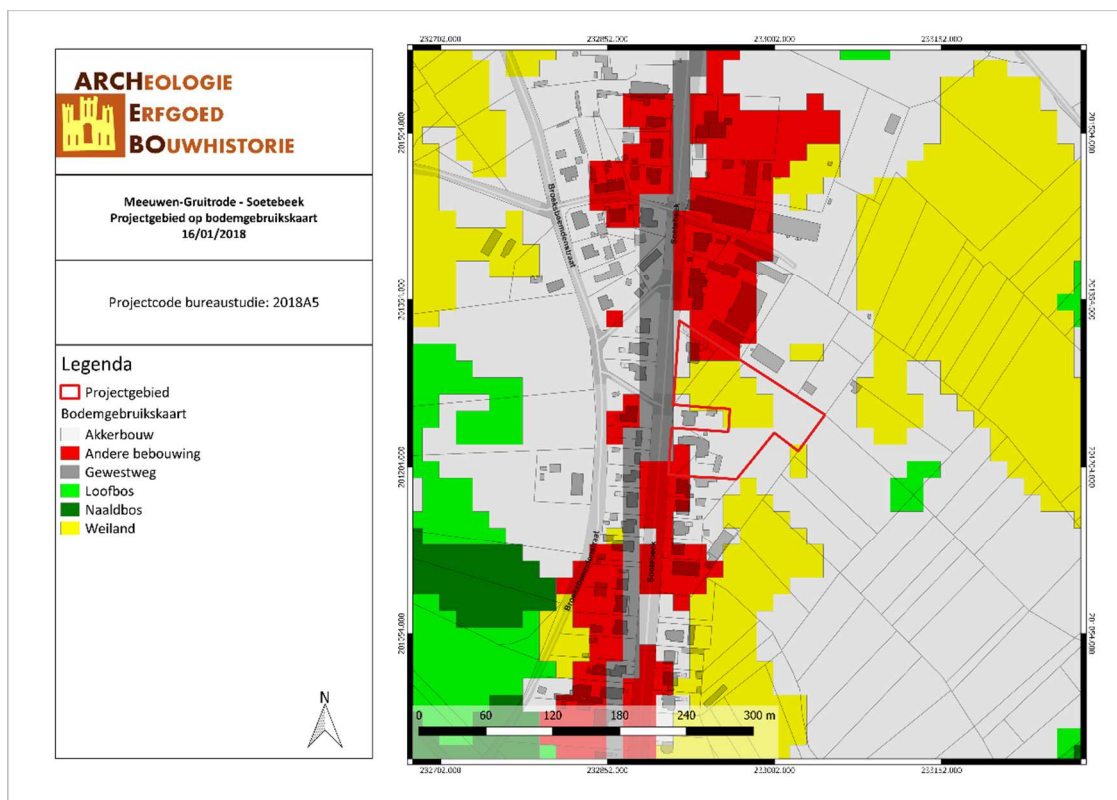
MESO/18/01/16/12 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).

MESO/18/01/16/13 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).

MESO/18/01/16/14 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).

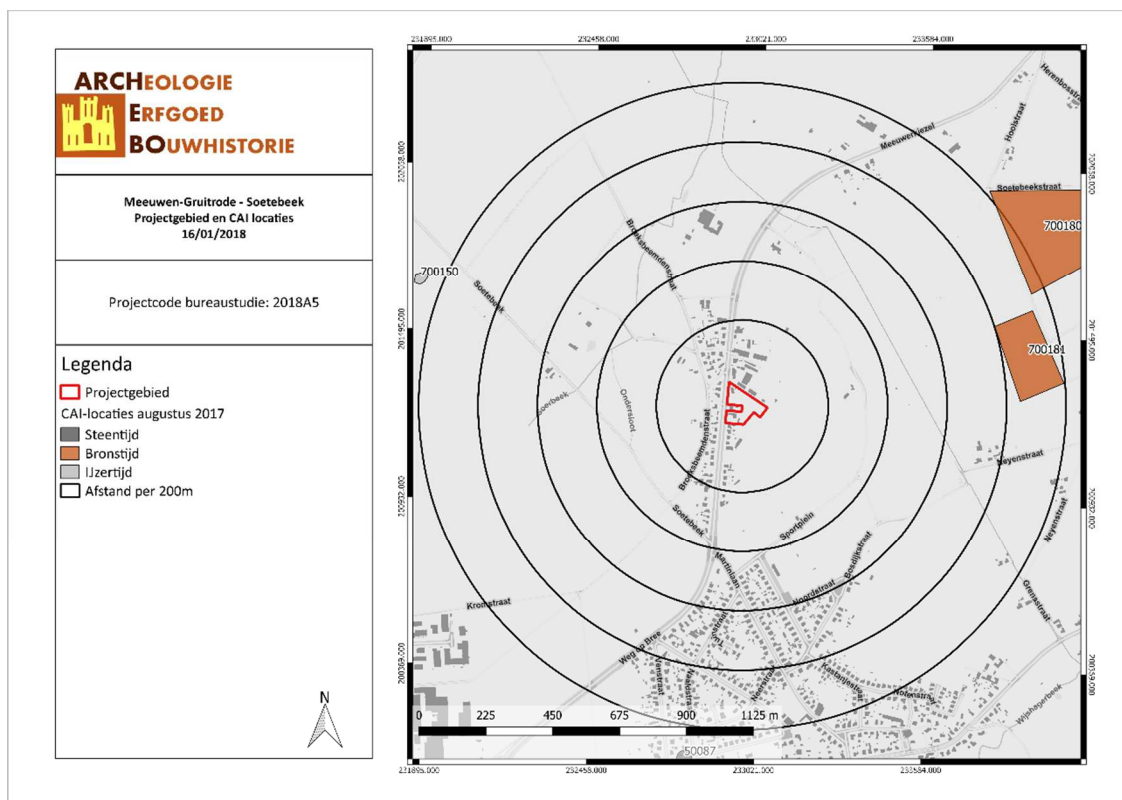
3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe omgeving, 1000 meter oostwaarts. Het betreft hier twee locaties uit de Late Bronstijd, deze zijn ontdekt aan de hand van luchtfotografie. De oriëntatie van de 'Celtic Fields' volgt niet dezelfde richting als de huidige perceelindeling. In westelijke richting op ca. 1000 m van het projectgebied werd een vlakgraf uit de Vroege IJzertijd aangetroffen. Ten zuiden van het projectgebied, op meer dan 1000 m werd een bijl uit het Midden Neolithicum aangetroffen, het betreft een losse vondst.

In de ruime omgeving van maximum 1200 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
700180	Celtic Field	Late Bronstijd
700181	Celtic Field	Late Bronstijd
50087	Lithisch Materiaal	Midden Neolithicum
700150	Vlakgraf	Vroege IJzertijd

MESO/18/01/16/15 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Het projectgebied bevindt zich in Meeuwen. Het gehucht wordt voor het eerst vermeld in 1146 als 'Mewa'.³ Meeuwen ontstond als een typische Kempische rivierdalnederzetting op de oostelijke valleiwand van de Abeek, met een straatdorppatroon tot gevolg. In de beekvalleien werden van oudsher vochtige beemden als hooi- en weiland in cultuur gebracht (Ferrariskaart, 1771-77). Tot 1940 werd het merendeel van de vallei op deze manier gebruikt. Na de Tweede Wereldoorlog raakten veel van de hooilanden in onbruik en gedeeltelijk bebouwd. Het zeer uitgestrekte grondgebied van Meeuwen was van oudsher verdeeld in verschillende, dun bebouwde gehuchten in de vorm van straatdorpen: Berenheide, Koestraat, Broekkant, Luttel Meeuwen, Hensem, Genits, Vliegeneinde, Gestel. Door de toenemende lintbebouwing zijn deze gehuchten als zodanig niet meer duidelijk te herkennen. Het grootste gedeelte van het grondgebied bleef echter eeuwenlang onbewoond, en sommige delen zijn dit nog steeds, met name het volledige zuidelijk gedeelte van de gemeente (De Grote Heide), dat militair domein werd (schietveld van Helchteren).

Op het grondgebied van Meeuwen werd neolithic materiaal gevonden en een aantal voor-Romeinse begraafplaatsen onder meer te Luithegge (1970, een ringwalheuvel met gespreide palenkrans opgegraven), op de Gielisheide (1971, een bronstijdgraf) en in 1980 werd een mogelijke polijststeen gevonden. Meeuwen maakt deel uit van de fusiegemeente Meeuwen-Gruitrode sinds 1977, bestaande uit de gemeenten Ellikom, Gruitrode, Meeuwen, Neerglabbeek en Wijshagen.⁴

³ Maurits Gysseling, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226 (Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960), 678.

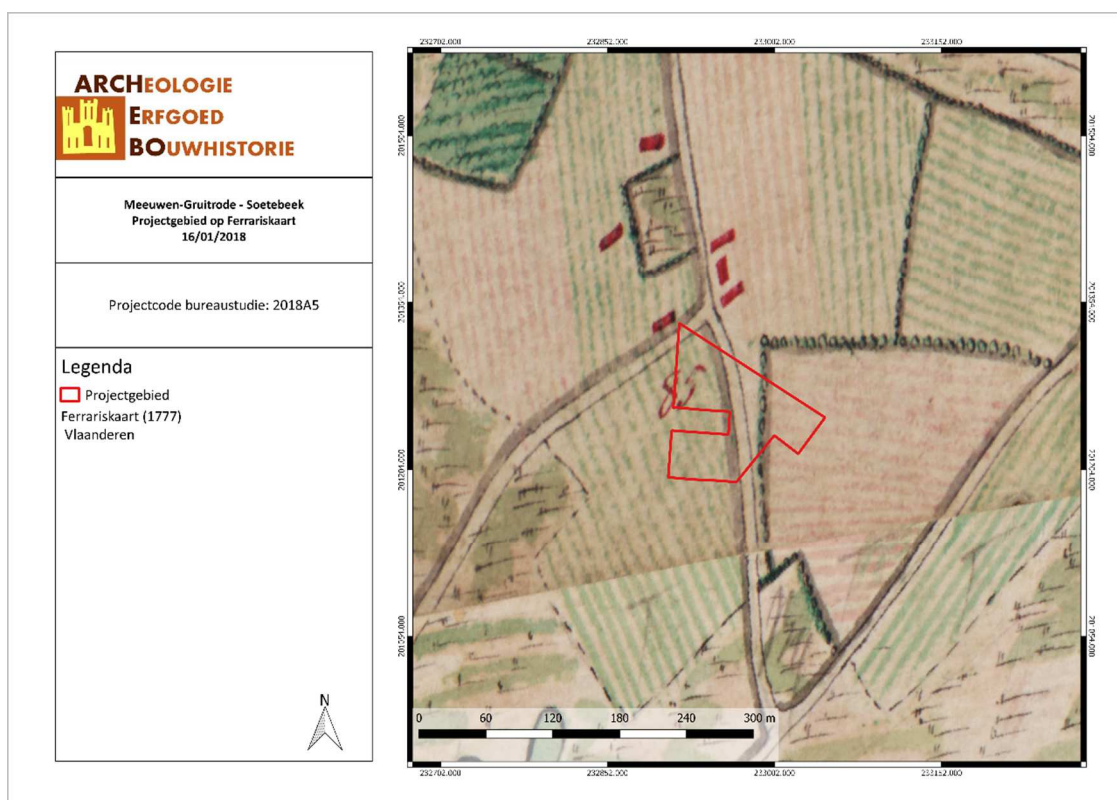
⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Meeuwen", Inventaris Onroerend Erfgoed, geraadpleegd 16 januari 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121938>.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat er een weg centraal door het projectgebied liep en de overige delen uit akkerland bestond. Dit is waarschijnlijk een foute weergave, gezien de Ferrariskaart fout gegeorefereerd is. Vermoedelijk bevond het projectgebied zich enkel binnen het akkerland.

MESO/18/01/16/16 - Digitale aanmaak

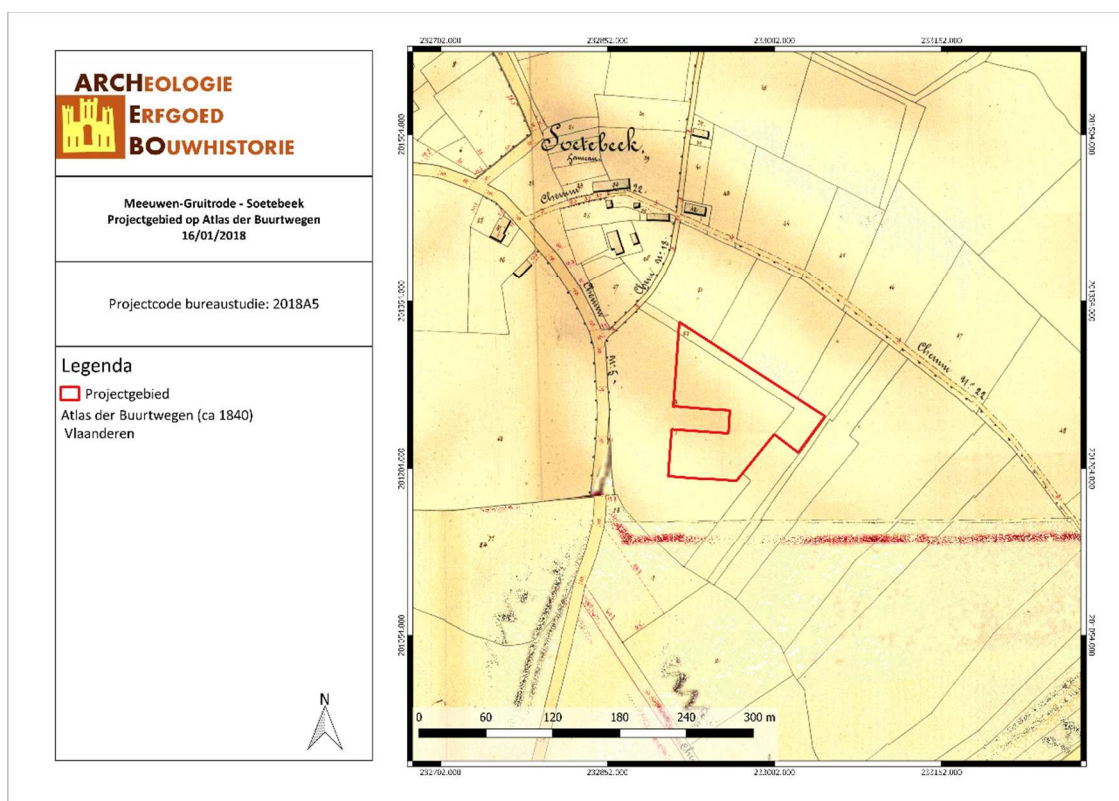
Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁵ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een

⁵ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

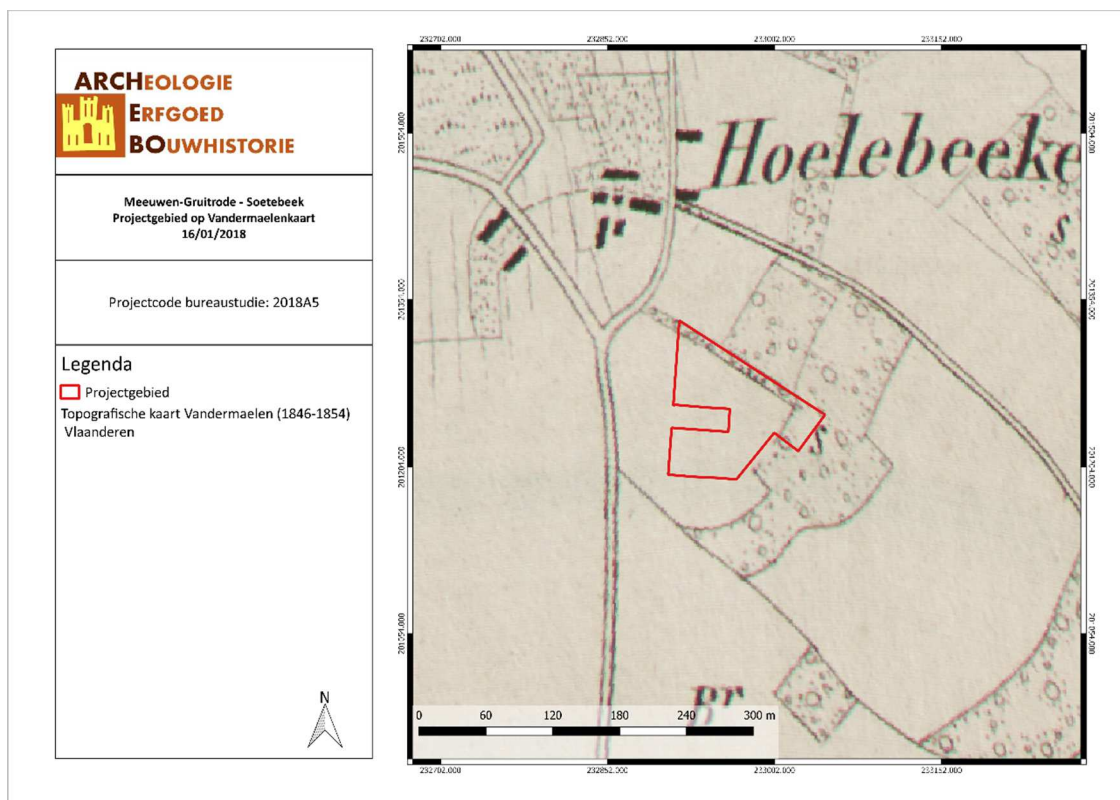
verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont het projectgebied verdeeld over twee percelen. De Vandermaelenkaart toont dat het projectgebied grotendeels mogelijk als heideland gekarteerd word, enkel in het oosten zijn er dennenbomen waarneembaar. Er kan dus geen uitspraak gedaan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. De Popp-kaart is niet beschikbaar voor dit landsdeel.

MESO/18/01/16/17 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).

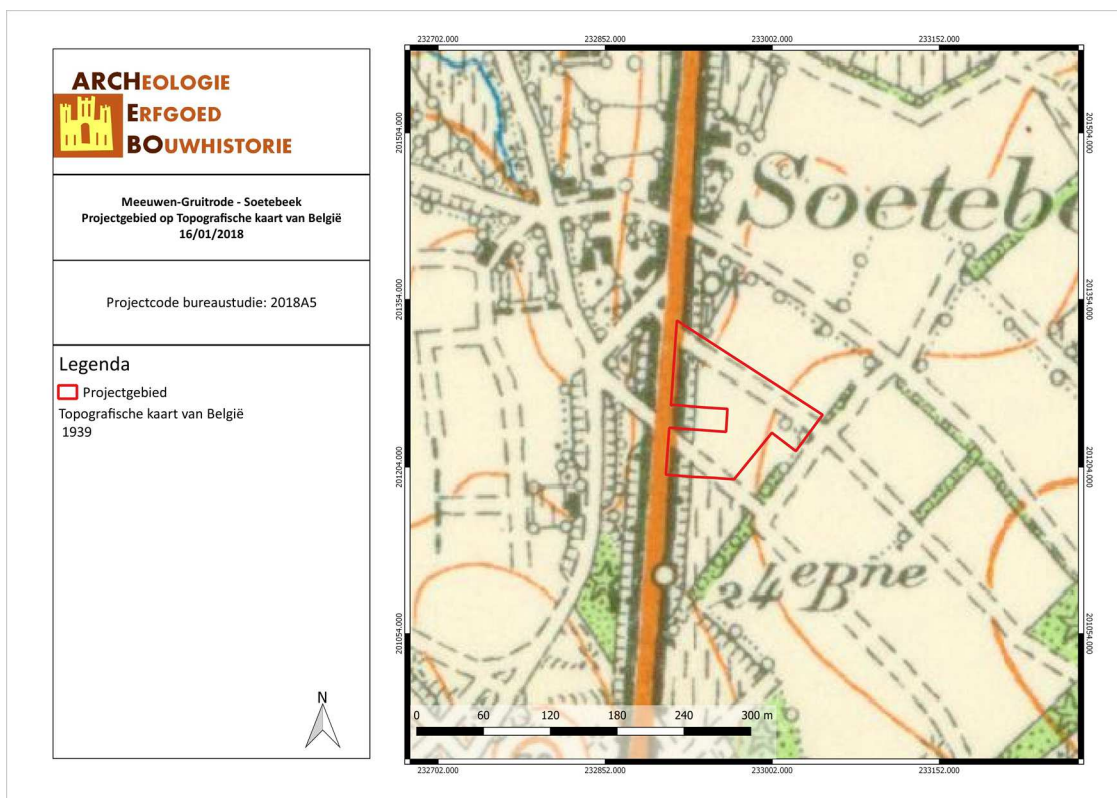

MESO/18/01/16/18 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).

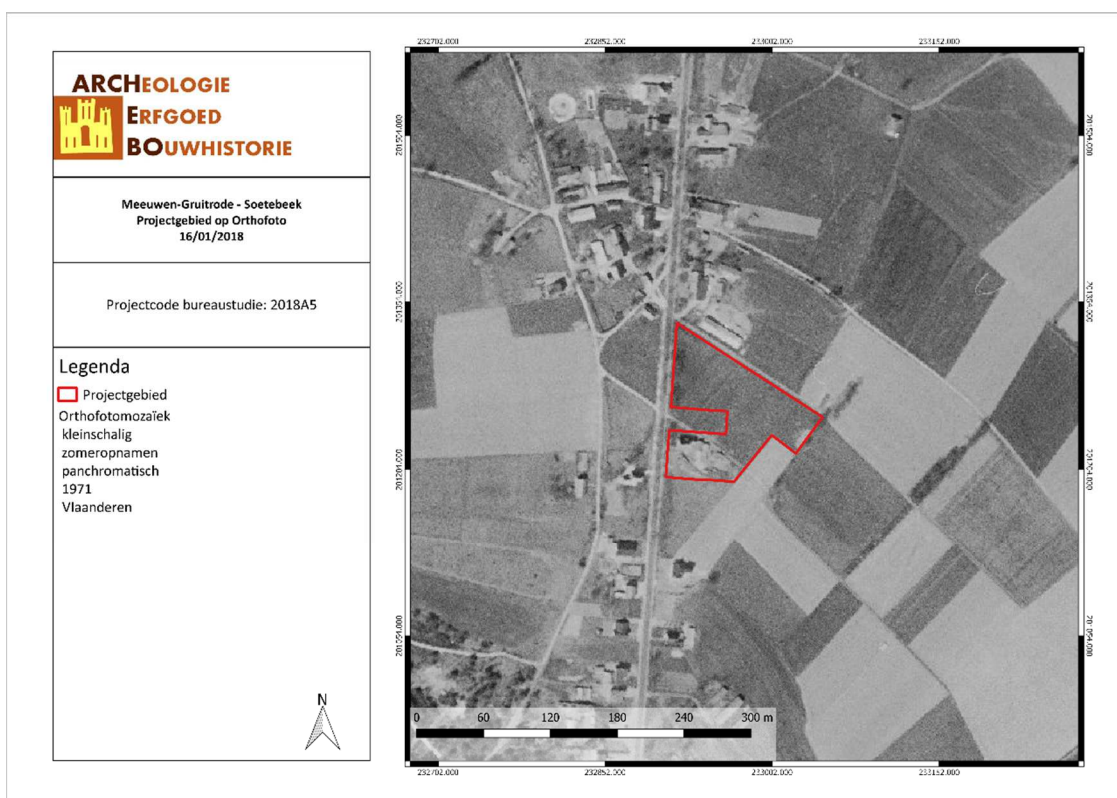
Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De grootste verandering ten opzichte van de 19^e eeuw is de weg die tegen het projectgebied grenst in westelijke richting, Soetebeek. Verder zijn de bomen binnen het projectgebied verdwenen en liepen er twee wegen door het terrein. Op de Orthofoto van 1971 is te zien dat er bebouwing in het zuiden is bijgekomen, deze situatie blijft ongewijzigd tot ca. 2000. Vanaf dan is er ook in het noorden bebouwing zichtbaar, dit is vandaag nog steeds het geval.

Historisch gezien is er een lage densiteit aan bebouwing.

MESO/18/01/16/19 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

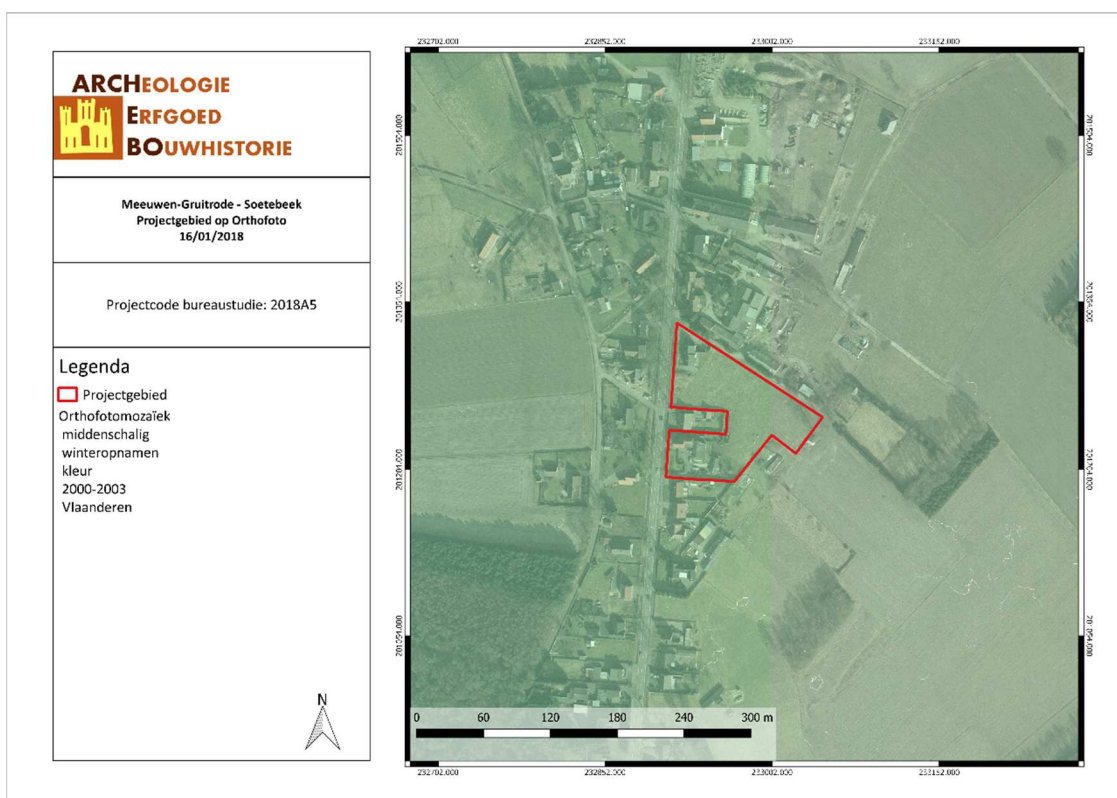
MESO/18/01/16/20 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

MESO/18/01/16/21 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

MESO/18/01/16/22 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot en met de tweede helft van de 20^e eeuw. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een tot nu toe lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder andere vier CAI-locaties op ca. 1000 meter rondom van het projectgebied. In het oosten werden twee CAI-locaties uit de Late Bronstijd aangetroffen, het betreft hier 'Celtic Fields'. In het noord westen werd een vlakgraf uit de Vroege IJzertijd gevonden en in het zuiden een losse vondst uit het Midden Neolithicum.

Er is een geringe kans op het aantreffen van steentijdsites, het projectgebied bevindt zich relatief ver van een natuurlijke waterloop (ca.400m). Verder zijn er in de geruime omgeving geen steentijdsites aangetroffen. In het projectgebied is een Sbm-bodem aanwezig, dit zijn pluggenbodems, mogelijk aanwezige steentijdartefacten bevinden zich hierdoor allicht in een secundaire positie.

Op basis van de CAI gegevens kunnen ook archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter door de impact van de bouwactiviteit in het zuiden van het projectgebied, kunnen deze sporen potentieel verstoord geraakt zijn. Geconcludeerd kan worden dat de kans op archeologische sporen op een dergelijke site hoog is gezien de recente vondsten in de ruime omgeving.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van 'Notaris Bart Van Der Meersch' een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever de bestaande woningen aangepast en gemoderniseerd worden. Het terrein wordt verdeeld in 17 loten, waarvan 7 met bouwzone.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf de helft van de 18^e eeuw tot de tweede helft van de 20^e eeuw.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sites vanaf Midden Neolithicum tot en met de IJzertijd, hoewel latere periodes niet uitgesloten kunnen worden.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is vanaf de 18^e eeuw tot aan de tweede helft van de 20^e eeuw. Mogelijks was dit wel het geval voor vroegere periodes.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

In de zuidelijke hoek wordt mogelijk verstoring verwacht door de aanwezigheid van recente bebouwing.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het terrein zal door de opdrachtgever, Notaris Bart Van Der Meersch, verkaveld worden in 17 loten, waarvan 7 met bouwzone. De totale oppervlakte van het project is ca. 10206 m².

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft enkele archeologische sites en een losse vondst. Het gaat om twee Late Bronstijd sites, een vlakgraf uit de IJzertijd en een bijl uit het Midden Neolithicum.

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er tussen de 18^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw geen bebouwing aanwezig was, hoewel vroegere bebouwing niet uitgesloten is.

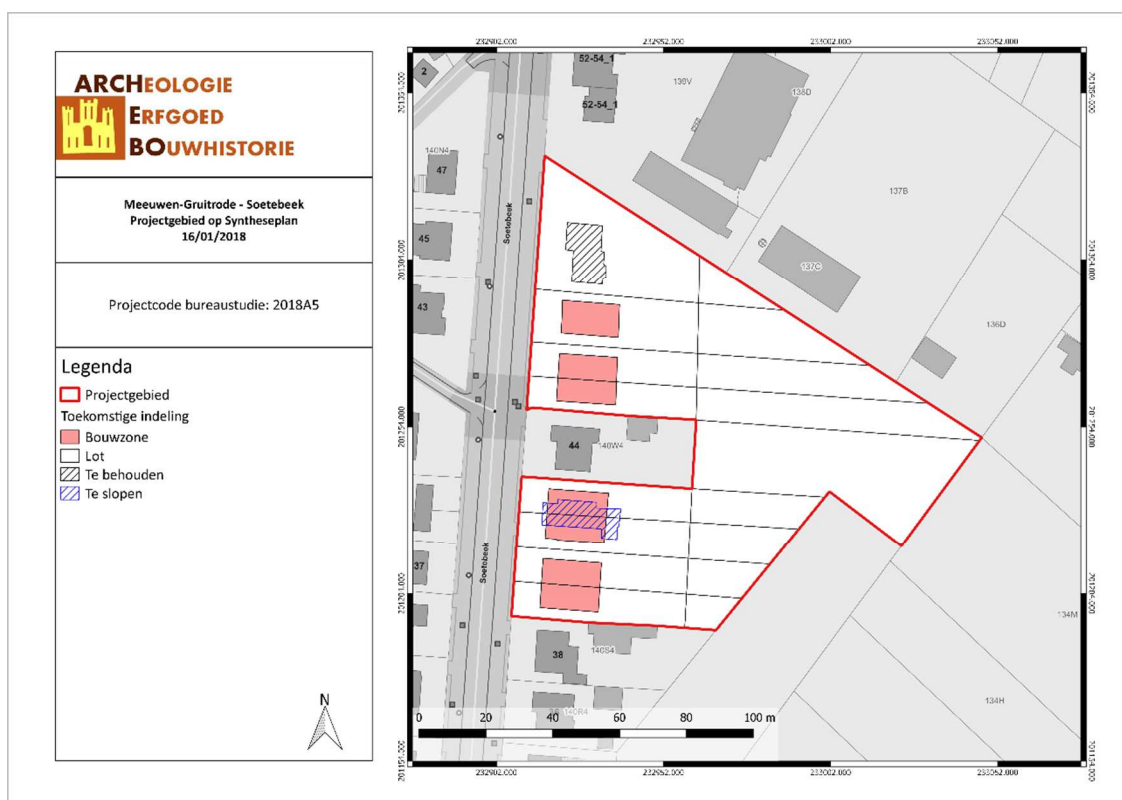
Op de bodemkaart wordt het terrein voornamelijk gekarteerd als Sbm-bodem. Dit is een droge lemige zandbodem met een dikke antropogene A horizont.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het terrein zal door de opdrachtgever, Notaris Bart Van Der Meersch, verkaveld worden in 17 loten, waarvan 7 met bouwzone. De totale oppervlakte van het project is ca. 10206 m².

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft enkele archeologische sites en een losse vondst. Het gaat om twee Late Bronstijd sites, een vlakgraf uit de IJzertijd en een bijl uit Midden Neolithicum.

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er tussen de 18^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw geen bebouwing aanwezig was, hoewel vroegere bebouwing niet uitgesloten is.

Figuur 30: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

E. Van Ranst en C. Sys, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000) (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000).

Maurits Gyseling, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226 (Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960), 678.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed, “Meeuwen”, Inventaris Onroerend Erfgoed, geraadpleegd 16 januari 2018, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121938>.

DOV Vlaanderen, geraadpleegd op 16 januari 2018, dov.vlaanderen.be

Geopunt Vlaanderen, “Atlas der Buurtwegen”, geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Het onderzoeksgebied gezien vanuit W-O richting, links (Google Street View, 2009).....	8
Figuur 5: Het onderzoeksgebied gezien vanaf W-O richting, midden (Google Street View, 2009)	8
Figuur 6: Het onderzoeksgebied gezien vanaf W-O richting, rechts (Google Street View, 2009)	9
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	9
Figuur 8: Situering van het projectgebied op het Gewestplan (ARCHEBO bvba, 2018)	10
Figuur 9: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (Landmetersbureel Houben & Essers, 2018)	11
Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	11
Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	12
Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).	13
Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).	13
Figuur 14: Meeuwen-Gruitrode aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018) ...	14
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018).....	15
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018).	16
Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2018).	16
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018).	17
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).	18
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	18
Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	19
Figuur 22: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).	20
Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	21
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).....	22
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).	23
Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018).....	24
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018).....	25
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018).....	25
Figuur 30: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).....	28

7 PLANNENLIJST

MESO/18/01/16/1 - Digitale aanmaak	6
MESO/18/01/16/2 - Digitale aanmaak	6
MESO/18/01/16/3 - Digitale aanmaak	9
MESO/18/01/16/5 - Digitale aanmaak	10
MESO/18/01/16/4 - Digitale aanmaak	11
MESO/18/01/16/6 - Digitale aanmaak	12
MESO/18/01/16/7 - Digitale aanmaak	13
MESO/18/01/18/8 - Digitale aanmaak	14
MESO/18/01/16/9 - Digitale aanmaak	15
MESO/18/01/16/10 - Digitale aanmaak	16
MESO/18/01/16/11 - Digitale aanmaak	17
MESO/18/01/16/12 - Digitale aanmaak	18
MESO/18/01/16/13 - Digitale aanmaak	18
MESO/18/01/16/14 - Digitale aanmaak	19
MESO/18/01/16/15 - Digitale aanmaak	20
MESO/18/01/16/16 - Digitale aanmaak	21
MESO/18/01/16/17 - Digitale aanmaak	22
MESO/18/01/16/18 - Digitale aanmaak	23
MESO/18/01/16/19 - Digitale aanmaak	24
MESO/18/01/16/20 - Digitale aanmaak	24
MESO/18/01/16/21 - Digitale aanmaak	25
MESO/18/01/16/22 - Digitale aanmaak	25
MESO/18/01/16/23 - Digitale aanmaak	28